

بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری
 زناشویی در دانشجویان متأهل واحد علوم تحقیقات تهران

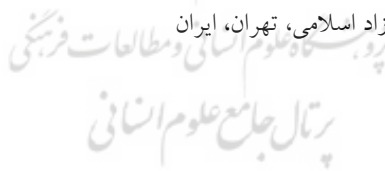
**Investigate the relationship between early maladaptive
 schemas couples and marital adjustment in married students
 of Tehran Science and Research Branch**

مریم پیروی

کارشناس ارشد روان شناسی بالینی، گروه روان شناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی و علوم
 اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

هادی بهرامی

استاد تمام، مدیر گروه روانشناسی شخصیت، دانشکده علوم انسانی و علوم اجتماعی، واحد
 علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

Maryam Peirouvi

Azad-e-Islami University, Tehran, Iran

Dr. Hadi Bahrami

Professor of Azad-e-Islami University, Tehran, Iran

Abstract:

Schemas in emotional that we ourselves play a pivotal role. they shape our knowledge about ourselves and the wor, So that life events based on them make predict and adjusts. Objective study present investigating the relationship between early maladaptive schemas couples and marital adjustment in married couples sciences and research branch of tehran. Research population was 140 due to defects in filling questionnaire statistical population 137 people. that of this number, to sample included 50 couples (100 individuals) of married students Science and Research Branch of Tehran. that entrance criteria to research Have been meet, and were selected using random sampling. In order to collect data from two questionnaires included a questionnaire early maladaptive schemas Yang long form and was used Spanier marital adjustment. For analysis of data of method regression analysis was used. Results showed that, 1. between early maladaptive schemas and marital adjustment in married students Tehran Research Sciences Branch there is a significant negative relationship 2. Between each of the areas of

چکیده

طرحواره ها در احساسی که ما از خودمان داریم نقش محوری دارند. آنها دانش ما را در مورد خودمان و جهان شکل می دهند، به نحوی که وقایع زندگی را بر اساس آنها پیش بینی و تنظیم می نماییم. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری زناشویی در زوجین متاهل واحد علوم تحقیقات تهران می باشد. جامعه آماری پژوهش ۱۴۰ نفر بوده که به علت نقص در پر کردن پرسشنامه جامعه آماری ۱۳۷ نفر بوده که از این تعداد به حجم نمونه شامل ۵۰ زوج (۱۰۰ نفر) از دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران بودند که ملاک های ورود به پژوهش را برآورده نموده اند، و با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی انتخاب گردیدند. جهت جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه شامل پرسشنامه ی طرحواره های ناسازگاری اولیه یانگ فرم بلند و سازگاری زناشویی اسپانیر استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج پژوهش نشان دادند که، ۱. بین طرحواره های ناسازگار اولیه با سازگاری زناشویی در دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران رابطه منفی و معناداری وجود دارد. ۲. بین هر یک از حیطه

early maladaptive schemas and marital adjustment in married students Tehran Research Sciences Branch there is a significant negative relationship. Conclusions: from on early maladaptive schemas can be predicted marital adjustment and accordingly one approach based on schema therapy for the prevention of divorce and marital therapy provided.

Keywords: early maladaptive schemas, marital adjustment, married students.

های طرحواره های ناسازگار اولیه با سازگاری زناشویی در دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتیجه گیری: از روی طرحواره های ناسازگار اولیه می توان سازگاری زناشویی را پیش بینی کرد و بر این اساس یک رویکرد پیش گیری از طلاق و درمان زناشویی بر پایه طرحواره درمانی فراهم کرد.

کلید واژه ها: طرحواره های ناسازگار اولیه، سازگاری زناشویی، دانشجویان متاهل.

مقدمه

دانشجویان متاهل زوجینی هستند که احتمال دارد تحت تاثیر طرحواره های ناسازگار اولیه به زندگی مشترک خود ادامه دهند. هرچند که این طرحواره ها به روابط فی مابین صدمه می زنند اما دانشجو بودن و قرار گرفتن در مکانی علمی و آگاه شدن از اینکه زندگی مشترک، نیازمند صرف انرژی و صبر برای فهمیدن یکدیگر است، باز هم نقش ناچیزی در کمزنگ کردن اثر مخرب طرحواره ها دارد زیرا طرحواره های ناسازگار اولیه

در ادوار گذشته زندگی افراد شکل می گیرند، این در حالی است که یکی از شرایط محیطی ایمنی بخش، وجود یک خانواده مستحکم، گرم، صمیمی و دارای احترام متقابل است، به گونه ای که راحتی و آسایش همسران و اعضای خانواده را در پی داشته باشد. روابط صمیمانه و رضایت بخش، سطح بهزیستی عمومی و رضایت از زندگی را بالا می برد (روپرا و همکاران، ۲۰۱۰). به عنوان مثال، از بین دانشجویان پاسخ دهنده به تست ها، افرادی که ازدواج کرده اند، به احتمال بیشتری خودشان را نسبت به افرادی که هرگز ازدواج نکرده اند، «بسیار خوشحال» توصیف می کنند. اختلاف بین زن و شوهر بنا به تفاوت های فردی و شخصیتی در زندگی زناشویی امری طبیعی است و در موارد متعددی روی می دهد زیرا در تعامل بین زوجین، برخی نیازها برآورده نمی شود و همسران نسبت به همدیگر احساس خشم، ناامیدی و نارضایتی می کنند در کار با خانواده، روابط همسران از موضوعات مهمی است که مورد توجه پژوهشگران زیادی قرار گرفته است. یکی از مهم ترین مولفه هایی که در روابط همسران مطرح می شود سازگاری زناشویی^۲ است (میشل؛ لوئیس؛ گیسبون؛ ترجمه احمدی و همکاران ۱۳۸۶).

در طول دهه شصت میلادی، مفهوم سازگاری زناشویی جایگاه ثابتی در مطالعات حوزه خانواده پیدا کرد. اسپینر^۳ (۱۹۷۶) اشاره می کند که این مفهوم متداول ترین متغیری است که در این زمینه مورد مطالعه قرار گرفته است و در طی دهه هفتاد میلادی بیش از ۱۵۰ مقاله و حدود ۱۸۰ تز دکتری در آمریکا چاپ شد که حداقل یکی از مفاهیم مرتبط با سازگاری زناشویی را در عنوان خود داشت (بی هار؛ بک؛ باتلر^۴، ۲۰۱۲). این مطالعات بی شمار، امکان بررسی روابط احتمالی متعددی را میان متغیرهای وابسته در زمینه این تحقیقات میسر کرد.

Roper^۱
Adjustment marital^۲
Spanier^۳
Bhar, Beck, Butler^۴

ترمن (۱۹۳۸)، سازگاری زناشویی را به این شکل تعریف میکند: ادغام دونفر در یک واحد، بصورتیکه هیچ یک از آن دو، بطور کامل در این واحد محو نمی شود، بلکه هر یک با دیگری رابطه متقابل، به حرکت واداشتن دوجانبه و شرکت در فعالیت های مشترک است (قادری، ۱۳۸۸)

رویکردهای نظری مختلف، سازگاری زناشویی را از منظرهای متعدد، نگریسته اند. بطور مثال یکی از مهمترین عوامل که در تحقیقات مختلف به آن اشاره شده است، شناخت ها هستند. شناخت ها شامل: نگرش ها، تفکرات و طرحواره ها می باشند (بارانف؛ اوایل^۱، ۲۰۰۷). طرحواره ها، باورها و احساسات مهمی در مورد خود و محیط هستند که افراد آن را بدون چون و چرا پذیرفته اند. طرحواره ها قدیمی ترین مولفه های شناختی محسوب می شوند که می توانند مثبت یا منفی، سازگار یا ناسازگار باشند. یانگ (۱۹۹۴) نظریه ای را مطرح می کند که بر محور عمیق ترین شناخت ها یعنی طرحواره ها قرار دارد. طرحواره ها، الگوهای ثابت و درازمدتی هستند که در دوران کودکی به وجود آمده و تا زندگی بزرگسالی نیز ادامه یافته اند، ما از طریق طرحواره ها به جهان نگاه می کنیم. طرحواره های ناسازگار اولیه آنگوها یا درون مایه های عمیق و فراگیری هستند، از خاطرات، هیجان ها، شناخت واره ها و احساسات بدنی تشکیل شده اند، در دوران کودکی یا نوجوانی شکل گرفته اند، در سیر زندگی تداوم دارند، درباره خود و رابطه با دیگران هستند و به شدت ناکارآمدند (یانگ، ۱۹۹۹). بنابراین طرحواره های ناسازگار اولیه، که باورهای عمیق و مستحکم فرد در مورد خود و جهان هستند و حاصل آموزه های سال های نخستین زندگی اند می توانند در حیطه های مختلف زندگی بویژه زندگی مشترک تاثیر بگذارند. (یانگ، ترجمه صاحبی و حمیدپور ۱۳۸۹). بر اساس مدل های شناختی طرحواره ها یا آنچه که باورهای کلیدی خانواده است در ایجاد مسایل و مشکلات نقش دارند. فرض بر این است که هر یک از زوجین

¹ Baranoff, Oeil

² Early maladaptive schemas

باورهای اصلی (طرحواره های ارتباطی) درباره ی خود و روابط صمیمی دارند که با خود به رابطه زناشویی می آورند ، طرحواره ها شامل فرضیاتی است که درباره همسر و رابطه زناشویی آن گونه که هستند و معیار های درباره اینکه چگونه باشند. طرحواره های ناسازگار اغلب هسته تضاد بین زوجین است (بی جرک و همکاران ، ۲۰۱۱).

یانگ هجده نوع طرحواره را در پنج حوزه می کند:

حوزه اول: بریدگی و طرد^۲ (رها شدگی/بی ثباتی^۳، بی اعتمادی/بدرفتاری^۴؛ محرومیت هیجانی^۵؛ نقص/شرم، انزوای اجتماعی/بیگانگی^۶).

حوزه دوم: خودگردانی و عملکرد مختل^۸ (وابستگی/بی کفایتی^۷؛ آسیب پذیری نسبت به ضرر و بیماری^۹؛ انخود تحول نیافته/گرفتار، اشکست^{۱۰}).

حوزه سوم: محدودیت های مختل^{۱۳} (استحقاق/بزرگ منشی^{۱۱}؛ خویشتن داری و خودانضباطی ناکافی^{۱۲}).

حوزه چهارم: دیگر جهت مندی^{۱۴} (اطاعت^{۱۵}؛ ایثار^{۱۶}؛ پذیرش جویی/جلب توجه^{۱۷}).

1 Bjerke

2 Disconnection & rejection

3 Abandonment/instability

4 Mistrust/abuse

5 Emotional deprivation

6 Defectiveness/shame

7 Social isolation/alienation

8 Impaired autonomy & performance

9 Dependence/ incompetence

1 Vulnerability to harm or illness 0

1 Enmeshment/ undeveloped self 1

1 Failure 2

1 Impaired limits 3

1 Entitlement/ grandiosity 4

1 Insufficient self-control/ self-discipline 5

1 Other-direction 6

1 subjugation 7

1 Self-sacrifice 8

1 Approval-seeking/ recognition-seeking 9

حوزه پنجم: گوش به زنگی بیش از حد و بازداری^۱ (منفی گرایی/بدبینی^۲، بازداری هیجانی^۳، معیارهای سر سختانه/عیب جویی^۴، تنبیه^۵) (یانگ، ۱۹۹۹).

یانگ معتقد است طرحواره های ناسازگار اولیه الگوهای هیجانی و شناختی خود-آسیب رسانی هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته اند و در سیر زندگی تکرار می شوند. یانگ معتقد است که رفتار های ناسازگار در پاسخ به طرحواره به وجود می آیند. بنابراین رفتارها از طرحواره ها نشات میگیرند. (یانگ و همکاران، ۱۳۸۶). اگرچه تمام طرحواره ها ریشه تحولی وقایع آسیب زا ندارد ولی همه آنها منحل زندگی سالم هستند و اغلب طرحواره ها نتیجه تجارب زیان بخش محسوب می شوند که فرد در سیر دوران کودکی و نوجوانی دائما با این تجارب روبرو بوده است. اثر تجارب ناگوار در سیر تحول با یکدیگر جمع می شود و منجر به شکل گیری یک طرحواره کاملا ناسازگار تمام عیار می گردد (یانگ و همکاران ۲۰۰۳؛ ترجمه حمید پور و اندوز، ۱۳۸۶).

حوزه بریدگی و طرد: افراد با این طرحواره ها تصور می شود که نیازهایشان برای امنیت، ثبات، محبت، همدلی، شرکت در احساسات، پذیرش احترام، به شیوه ای قابل پیش بینی ارضا نشده است (گریگوریس سیموس، ۱۳۸۴).

حوزه خودگردانی و عملکرد مختل: انتظاراتی که فرد از خود و محیط دارد با توانایی های محسوس او برای جدایی، بقا و عملکرد مستقل یا انجام موفقیت آمیز کارها تداخل می کنند. طرحواره های این حوزه بطور معمول در خانواده هایی به وجود می آید که اعتماد به نفس کودک را کاهش می دهند، گرفتارند، بیش از حد از کودک محافظت می کنند یا اینکه نتوانسته اند کودک را به انجام کارهای بیرون از خانه تشویق کنند (یانگ و همکاران؛ ترجمه حمیدپور و اندوز، ۱۳۸۶).

¹ Over vigilance/ inhibition

² Negativity/ pessimism

³ Emotional inhibition

⁴ Unrelenting standards/ hyper criticalness

⁵ Punishment

طرح واره های غیر انطباقی اولیه ویژگی های خاصی دارند. این طرح واره ها به عنوان:

- ۱- واقعیت های پذیرفته شده، در مورد خود یا محیط تجربه می شوند؛
- ۲- خود-تخریب کننده و مقاوم هستند؛
- ۳- مختل و ناکارآمد هستند؛
- ۴- اغلب توسط برخی تغییرات در محیط، از جمله فقدان یا از دست دادن شغل، فعال می شوند؛
- ۵- هنگامی که فعال می شوند با سطوح بالای هیجان درهم آمیخته هستند؛
- ۶- معمولاً ناشی از تعامل سرشت کودک با تجارب مختلف دوره تحولی با اعضاء یا مراقبین در خانواده هستند (یانگ، ۱۹۹۹).

طرحواره ها نقش عمده ای در چگونگی تفکر، احساس و ارتباط ما با دیگران ایفا می کنند و به گونه ای متناقض و اجتناب ناپذیر، زندگی بزرگسالی را به شرایط ناگوار دوران کودکی می کشانند (یانگ، ۱۹۹۹).

رایکه بوئر و دی بو (۲۰۰۹) نشان دادند که بین طرحواره های ناسازگار اولیه و رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه منفی وجود دارد. این دو پژوهشگر مطرح کردند که وجود طرحواره های ناسازگار اولیه یکی از مهمترین پیش بین های نارضایتی از زندگی است. حضور طرحواره های شناختی ناسازگار ممکن است بین افرادی که از زندگی شان راضی هستند و آنهایی که از زندگی رضایت کمی دارند تمایز ایجاد کند. وجود دیدگاه های بدبینانه نسبت به زندگی، نظیر دیگران با ما همدلی نخواهند داشت و ما را درک نمی کنند، یا آنها نیاز ما را به موقع برآورده نخواهند کرد، نزدیکان ما از ما حمایت عاطفی نمی کنند، عقیده به اینکه دیگران ما را اذیت می کنند و به ما دروغ می گویند، احساس اینکه من شخصی شکست خورده ام و در هر زمینه ای شکست خواهم خورد، همگی موجب فراخوانی هیجانانگیز منفی شده و به کاهش توان مقابله شخص با مشکلات زندگی

منجر میشود. بروز چنین حالتی در نهایت کاهش رضایت از زندگی در فرد را به دنبال خواهد داشت. (به نقل از احمد دوست، ۱۳۸۹).

پژوهش شاکریان، نظری، ابراهیمی، فاطمی، دانایی؛ (۱۳۹۱) مبنی بر ارتباط شباهت و تضاد در ویژگی های شخصیتی با سازگاری زناشویی، که بر روی ۲۰۰ زوج دانشجوی در مقاطع کاردانی تا دکتری صورت گرفت، نشان داد که خصوصیات شخصیتی می تواند پیش بینی کننده های معناداری از سازگاری زناشویی باشند.

پژوهش یوسفی، اعتمادی، بهرامی، احمدی، فاتحی زاده؛ (۱۳۸۹) مبنی بر مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در همسران مطلقه و عادی به عنوان پیش بینی کننده طلاق، که بر روی ۱۵۰ زوج خواهان طلاق و ۱۵۵ زوج عادی انجام شد، نشان داد، طرحواره های بی اعتمادی-بد رفتاری، معیارهای سخت گیرانه و بازداری هیجانی به ترتیب با ضرایب استاندارد ۰/۶۷، ۰/۵۷ و ۰/۵۷ بیشترین پیش بینی و از میان متغیرهای جمعیت شناختی، تنها متغیرهای سطح تحصیلات و میزان درآمد و توان پیش بینی معنی دار طلاق را داشتند.

نتایج تحقیق یوسفی و همکاران (۱۳۸۹). مبنی بر اثر بخشی مداخله آموزشی مبتنی بر مدل طرحواره ها در ارتقاء رضایت زناشویی، بر روی ۴۰ نفر (زن و مرد) زوجین دارای نارضایتی زناشویی، نشان داد که طرحواره های ناسازگار اولیه با نارضایتی زناشویی مرتبط هستند، همچنین مداخله طرحواره محور در ارتقاء رضایت زناشویی زوجین اثر بخش است. بر این اساس مداخله آموزشی مبتنی بر مدل طرحواره ها می تواند به عنوان یکی از روش های مداخله در زمینه مشکلات بین فردی زوجین به ویژه نارضایتی مورد استفاده قرار بگیرد.

علت طلاق افزون بر عوامل اجتماعی، اقتصادی و حقوقی، علل فردی و روان شناختی از جمله طرحواره ها از اهمیت ویژه ای برخوردارند. این باورها و طرحواره های مربوط به روابط میان فردی در بزرگسالی در همسر گزینی و روابط زناشویی نمود می یابند و بر آن تاثیر زیان بار می گذارند. هم چنین طرحواره ها به واسطه ارتباط و

تاثیری که بر سبک دلبستگی، اختلال های شخصیت و اختلال های خلق می گذارند، می تواند تاثیری غیرمستقیم نیز بر روابط زناشویی داشته باشند (کوپر، ۲۰۱۰).

یانگ و کلوסקو (۱۹۹۷) طی پژوهشی دریافتند که رضایت در روابط نزدیک و دوستانه فقط در زمانی دیده می شود که هم نیازهای رشدی به طور مقتضی برآورده شود و هم نیازهای بزرگسالی ارضا شوند؛ چون هر یک از زوجین علاوه بر طرح واره هایی که با خود به رابطه می آورند در ارتباط فعلی آنها هم طرحواره هایی شکل می گیرند که خاص این رابطه هستند (داتیلو و بیرشک، ۱۳۸۵) زمانی که نیازها ارضا نشوند ممکن است طرحواره ها ناسازگار خاصی ایجاد شوند که بر روابط صمیمانه اثر می گذارند، توجه به گسترش مشکلات و ناسازگاری های زناشویی و افزایش آمار طلاق به عنوان یکی از دردناک ترین مسائل اجتماعی و اهمیت توجه جدی به عوامل ایجادکننده آن، به نظر می رسد بررسی و ارزیابی متغیرها موثر بر آن به ویژه عوامل درون فردی از جمله طرحواره ها از اهمیت بسیار زیادی برخوردار باشد. از اینرو چنین طرح پژوهشی مدنظر قرار گرفت، تا اثر طرحواره های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی را در زوجین دانشجوی بررسی کند. زیرا در بافت فرهنگی و شرایط اجتماعی جامعه ی ایرانی این دو متغیر بایکدیگر مورد بررسی قرار نگرفته است بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی سازگاری زناشویی بر اساس حوزه های طرحواره های ناسازگار اولیه طراحی شده است.

سؤال های پژوهش:

آیا بین هریک از حیطه های طرحواره های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی در دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران رابطه وجود دارد؟

الف) آیا بین طرحواره های بریدگی و طرد با سازگاری زناشویی رابطه وجود دارد؟

ب) آیا بین طرحواره های خودگردانی و عملکرد مختل با سازگاری زناشویی رابطه وجود دارد؟

ج) آیا بین طرحواره های محدودیت های مختل با سازگاری زناشویی رابطه وجود

دارد؟

ه) آیا بین طرحواره های دیگرجهت مندی با سازگاری زناشویی رابطه وجود دارد؟
 و) آیا بین طرحواره های گوش به زنگی بیش از حد با سازگاری زناشویی رابطه وجود دارد؟

فرضیه اصلی پژوهش

۱- بین طرحواره های ناسازگار اولیه با سازگاری زناشویی در دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع پژوهش، روش تحقیق انجام شده از نوع پس رویدادی است که مدل همبستگی، یکی از روش های طرح پس رویدادی می باشد. این تحقیق از بعد هدف کاربردی و از نظر نوع روش در زمره تحقیقات پیمایشی می باشد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری در این پژوهش عبارت اند از کلیه دانشجویان متاهل دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران که ۱۴۰ زوج در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ (نیمسال دوم) به تحصیل مشغول بودند.

ملاک های ورود: تحصیل در دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران، دانشکده علوم انسانی، پر کردن کامل دو پرسشنامه، متاهل بودن. ملاک های خروج: نقص در پر کردن پرسشنامه

برای انتخاب در این پژوهش از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شد. به این صورت که از بین دانشجویان متاهل مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران دانشکده علوم انسانی که نمونه مورد مطالعه ۱۰۰ دانشجوی متاهل یا (۵۰ زوج) از طریق جدول مورگان (جدول معروف نمونه گیری برای تعیین حجم نمونه) (در مواردی که واریانس جامعه یا درصد خطا را در اختیار نداشته باشیم می توانیم از این جدول برای برآورد حجم نمونه استفاده نماییم. این جدول حداکثر تعداد

نمونه را می دهد) (حبیبی ، ۱۳۹۱). به عنوان نمونه تصادفی انتخاب شدند. علت استفاده از روش نمونه گیری این است که در ابتدا لیست دانشجویان متاهل هر دو به صورت کامل در اختیار نبود. سپس بر اساس لیست کلی دانشجویان که از مرکز رایانه و اطلاعات دانشگاه اخذ شد دانشجویان متاهل شناسایی و از میان آنها از طریق جدول مورگان (۵۰ زوج که به تحصیل اشتغال داشتند به صورت روش نمونه گیری تصادفی بدون جایگزینی انتخاب شدند. در مرحله بعد با اخذ آدرس پستی آنان و توجیه دانشجویان در خصوص موضوع پژوهش و همچنین الصاق مجوز اداری انجام پژوهش فرم های پرسشنامه به ادرس پستی آنان ارسال شد.

ابزار اندازه گیری پژوهش

داده های این پژوهش از طریق اجرای دو آزمون گرد آوری خواهد شد :

پرسشنامه طرحواره یانگ (YSQ) : این پرسشنامه توسط یانگ (۱۹۹۹) بر مبنای مشاهدات بالینی برای شناسایی ۱۶ طرحواره ناسازگار اولیه تهیه شد. نسخه اولیه پرسشنامه توسط صاحبی و حمید پور (۱۳۸۴) به فارسی برگردانده شده است. پرسشنامه دارای ۲۰۵ سوال است که هر سوال در طیف لیکرت بصورت ۶ گزینه ای از کاملاً غلط (نمره یک) تا کاملاً درست (نمره شش) پاسخ داده می شود. این ابزار ۱۶ طرحواره ناسازگار اولیه را در پنج حوزه ((طرد و بریدگی))، ((خود گردانی و عملکرد مختل))، ((محدودیت های مختل))، ((دیگر جهت مندی)) و ((گوش به زنگی بیش از حد و بازداری)) شناسایی می کند. اولین پژوهش جامع راجه به ویژگی های روان سنجی این پرسشنامه توسط اسمیت^۱، جوینر^۲، یانگ و تلچ^۳ (۱۹۹۵؛ به نقل از یانگ و همکاران) انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که برای هر طرحواره ی ناسازگار اولیه ، ضریب آلفایی از ۰/۸۳ (برای طرحواره خود تحول نیافته/ گرفتار) تا ۰/۹۶ (برای طرحواره نقص/ شرم) بدست آمد و ضریب آزمون-بازآزمون در جمعیت غیر بالینی بین ۰/۵۰ تا

¹ smith

² Joiner

³ Telch

۰/۸۲ بود. همچنین این پرسشنامه با مقیاس های ناراحتی روانشناختی، احساس ارزشمندی، آسیب پذیری شناختی نسبت به افسردگی و نشانه شناسی اختلالات شخصیت شخصیت، روایی همگرا و افتراقی خوبی نشان داده است. پایایی داخلی آزمون از طریق محاسبه ضریب همسانی درونی پرسشنامه و آلفای کرونباخ برای نمره کل پرسشنامه ۰/۹۴ گزارش شده (دوالفقاری، ۱۳۸۷). و براتی و ثنایی در سال ۱۳۷۹ روایی همزمان آزمون را با آزمون تعارض زناشویی که این ضریب ($r=0.51$) در سطح $P<0.01$ معنادار بود مطلوب گزارش کرده اند (همان منبع).

مقیاس سازگاری زناشویی؛ ابزار ۳۲ سوالی برای ارزیابی کیفیت رابطه زناشویی از نظر زن و شوهر یا هر دو نفری است که با هم زندگی می کنند. این ابزار برای چند هدف ساخته شده است. می توان با به دست آوردن کل نمرات، از این ابزار برای اندازه گیری رضایت کلی در یک رابطه صمیمانه، امکان تمایز زوج های سازگار و ناسازگار از جمله کسانی که احتمال به اقدام به طلاق در آن ها بیشتر است، استفاده کرد. اسپانیر (۱۹۷۶) بین نمره های زوج های سازگار و ناسازگار تفاوت هایی را مشاهده و از آن برای تعیین ساخت اصلی مقیاس استفاده کرد. تحلیل عاملی نشان می دهد که این مقیاس چهار بعد را می سنجد. این چهار بعد از این قرار است: رضایت دو نفری^۱، همبستگی دو نفری^۲، توافق دو نفری^۳ و ابراز محبت^۴. با تغییراتی در این ابزار می توان از آن برای مصاحبه نیز استفاده کرد. (ثنایی، ۱۳۷۹).

نمره گذاری: مقیاس سازگاری زناشویی زن و شوهر سه نوع مقیاس متفاوت رتبه بندی به دست می دهد. نمره کل مجموع تمام سوالات بین ۰ تا ۱۵۱ است. نمرات بالاتر نشان دهنده رابطه بهتر است. پاسخ دهی به ۳۲ سؤال این مقیاس با سبک لیکرت است که برای افزایش پایایی آن، تعدادی از سؤال ها به صورت مثبت و تعدادی به صورت

¹ Dyadic adjustment scale

² Dyadic satisfaction

³ Dyadic cohesion

⁴ Dyadic consensus

⁵ Affectional expression

منفی طراحی شده اند. هر چند سازه مورد نظر با واژه های مختلف مانند رضایتمندی^۱، کیفیت^۲، سازگاری^۳ و خوشنودی^۴ زناشویی بکار بسته شده، محققان عموماً سنجش کلی و رضایتمندی را با این باور که سازگاری و رضایتمندی مترادف هستند، مورد استفاده قرار داده اند (گاتمن^۵؛ اسپانیر، ۱۹۷۶؛ به نقل از ثنائی، ۱۳۷۹). سوالات خرده مقیاس ها از این قرار است: رضایت زناشویی: ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۱، ۳۲ همبستگی دونفری: ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸ توافق دونفری: ۱۵، ۲۱، ۲۳، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰. ابراز محبت: ۴، ۶، ۷، ۲۹، ۳۰. افرادی که نمره آنها ۱۰۱ و یا کمتر از آن باشد، از نظر اسپانیر دارای مشکل . ناسازگار تلقی می شوند. نمره میانگین کل این مقیاس در پژوهش وی برای افراد متاهل ۸/۱۱۴ و برای مطلقه ها ۷/۷۰ بود. با تغییراتی در این ابزار می توان از آن برای مصاحبه نیز استفاده کرد (ثنائی، ۱۳۷۹).

نمره کل مقیاس با آلفای کرونباخ ۰،۹۶ از همسانی درونی قابل توجهی برخوردار است. همسانی درونی خرده مقیاس ها بین خوب تا عالی است: رضایت دونفری = ۰،۹۴، همبستگی دونفری = ۰،۸۱، توافق دونفری = ۰،۹۰ و ابراز محبت = ۰،۷۳ (اسپانیر، ۱۹۷۶). در پژوهشی شارپلی و کروس^۶ (۱۹۸۲) پایایی مقیاس یاد شده را ۰/۹۶ گزارش کردند. در پژوهشی دیگر که به وسیله اسپانیر و تامپسونال^۷ (۱۹۸۲) انجام گرفت، همسانی درونی بدست آمده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه شد. در تحقیقی که در ایران انجام شد، پژوهشگران، به همسانی درونی بالایی (۹۵٪)، در سرتاسر پرسشنامه دست یافتند (ملازاد و همکاران، ۱۳۸۱). روایی همزمان نیز براساس محاسبه همبستگی این آزمون با و با مقیاس رضایت زناشویی لاک-والاس^۸ دارای اعتبار ۸۶ /۰ محاسبه شده است (ثنائی، ۱۳۸۷).

¹ satisfaction

² qualification

³ adjustment

⁴ happiness

⁵ Gottman

⁶ Sharply & Cross

⁷ Spanner & Thompsonal

⁸ Locke.Wallace

روش تجزیه و تحلیل داده ها

در این پژوهش، جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آماری توصیفی (جدول میانگین، انحراف استاندارد و ترسیم نمودارها به منظور عینی تر شدن نتایج به دست آمده) و همچنین به منظور بررسی فرضیه های پژوهش از روش همبستگی و تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. در این پژوهش طرحواره های ناسازگار اولیه به عنوان متغیر پیش بین و سازگاری زناشویی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شد.

یافته های تحقیق

آزمودنی های شرکت کننده در این پژوهش شامل ۱۰۰ نفر بود که در جدول ۴-۱ میانگین، انحراف معیار و حداقل و حداکثر نمره آنها در پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی ارائه شده است.

جدول ۴-۱- میانگین، انحراف معیار و حداقل و حداکثر نمره آزمودنی ها در حیطه های طرحواره های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
محرومیت هیجانی	۲۳/۷۰	۱۴/۳۵۴	۹	۵۲
رها شدگی	۴۲/۴۹	۱۷/۴۲۰	۲۱	۱۰۰
بی اعتمادی/بدرفتاری	۳۹/۵۶	۲۱/۵۵۳	۱۴	۹۱
نقص / شرم	۲۴/۹۰	۹/۸۷۲	۱۴	۷۱
ناخوشایندی اجتماعی	۲۱/۶۵	۱۳/۵۸۰	۹	۶۷
شکست	۱۸/۱۷	۹/۷۱۳	۹	۵۱
وابستگی/ بی کفایتی	۳۱/۱۹	۱۵/۳۶۷	۱۵	۸۰

۴۲	۷	۸/۱۲۳	۲۳/۴۳	آسیب پذیری نسبت به ضرر یا بیماری
۵۰	۰	۱۰/۱۸۵	۲۱/۹۲	خودتحويل نیافته / گرفتار
۷۸	۰	۱۵/۷۳۷	۲۵/۷۹	اطاعت
۹۹	۱۲	۲۲/۲۰۸	۵۶/۷۰	ایثار
۸۱	۹	۱۴/۹۱۷	۲۵/۸۰	بازداری هیجانی
۹۱	۱۷	۱۹/۱۳۱	۵۲/۰۸	معیارهای سرسختانه / عیب جویی افراطی
۸۴	۱۱	۱۳/۸۹۹	۳۰/۲۲	استحقاق/ بزرگ منشی
۸۰	۱۲	۱۴/۴۱۵	۳۰/۹۹	خویشتن داری و خودانضباطی ناکافی
۵۴	۹	۹/۱۳۹	۲۱/۴۲	انزوای اجتماعی/ بیگانگی
۱۴۸	۴۶	۲۲/۶۲۳	۱۱۲/۴۹	سازگاری زناشویی

همانطور که نتایج جدول ۴-۱ نشان می دهد در بین طرحواره های ناسازگار بیشترین پراکندگی و انحراف معیار مربوط به طرحواره ایثار (۲۲/۲۰۸) و کمترین انحراف معیار مربوط به طرحواره آسیب پذیری نسبت به بیماری (۸/۱۲۳) می باشد. همچنین براساس این جدول میانگین و انحراف معیار آزمودنی ها در سازگاری زناشویی به ترتیب ۱۱۲/۴۹ و ۲۲/۶۲۳ می باشد.

به منظور پیش بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره های ناسازگار اولیه از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر طحوااره های ناسازگار اولیه

منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۱۴۰۲۶/۲۳۱	۵	۲۸۰۵/۲۴۶	۷/۲۱۲	۰/۰۰۱	۰/۵۲۹	۰/۲۷۹	۱۹/۷۲۳
باقیمانده	۳۶۱۷۵/۴۰۶	۹۳	۳۸۸/۹۸۳					
کل	۵۰۲۰۱/۶۳۶	۹۸						

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده (۷/۲۱۲) در سطح ($P \leq ۰/۰۱$) معنادار است و ۲۸٪ واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طحوااره های ناسازگار اولیه تبیین می شود ($R^2 = ۰/۲۷۹$)، با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طحوااره های ناسازگار اولیه و بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش بینی در جدول ۳ ارائه گردیده است.

جدول ۳. ضرایب معادله پیش بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طحوااره های ناسازگار اولیه

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	T	معنی داری
مقدار ثابت	۱۳۹/۴۸۷	۷/۴۹۹		۱۸/۶۰۱	۰/۰۰۱
بریدگی و طرد	-۰/۲۴۳	۰/۰۸۵	-۰/۵۳۴	-۲/۸۶۱	۰/۰۰۵
خودگردانی و عملکرد مختل	-۰/۰۰۵	۰/۱۳۰	-۰/۰۰۷	-۰/۰۳۹	۰/۹۶۹
محدودیت های مختل	۰/۲۹۵	۰/۱۶۱	۰/۲۴۹	۱/۸۳۹	۰/۰۶۹
دیگر جهت مندی	-۰/۰۹۲	۰/۱۱۴	-۰/۱۳۵	-۰/۸۰۴	۰/۴۲۳
گوش به زنگی بیش از حد و بازداری	-۰/۰۰۳	۰/۱۴۳	-۰/۰۰۴	-۰/۰۲۰	۰/۹۸۴

ضرایب رگرسیون هر یک از ۵ متغیر پیش‌بین نشان می‌دهد که فقط طرحواره های بریدگی و طرد ($P \leq 0/01$) می‌توانند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی‌دار تبیین کنند. ضریب تأثیر بریدگی ($B = -0/243$) با توجه به آماره t نشان می‌دهد که طرحواره های بریدگی و طرد با اطمینان $0/99$ می‌تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان طرحواره های بریدگی و طرد اضافه شود مقدار $0/24$ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

یافته‌های مربوط به سؤال شماره یک قسمت اول

به منظور پیش بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره های بریدگی و طرد از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۳ ارائه گردیده است.

جدول ۴. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر طرحواره های بریدگی و طرد

منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۱۷۰۳۲/۵۴۴	۵	۳۴۰۶/۵۰۹	۹/۵۲۰	۰/۰۰۱	۰/۵۸۰	۰/۳۳۶	۱۸/۹۱۷
باقیمانده	۳۳۶۳۶/۴۴۶	۹۴	۳۵۷/۸۳۵					
کل	۵۰۶۶۸/۹۹۰	۹۹						

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده ($9/520$) در سطح ($P \leq 0/01$) معنادار است و 34% واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طرحواره های بریدگی و طرد تبیین می‌شود ($R^2 = 0/336$)، با توجه به معنی‌دار بودن رگرسیون طرحواره های بریدگی و طرد و بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش‌بینی در جدول 5 ارائه گردیده است.

جدول ۵ ضرایب معادله پیش‌بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طرحواره های بریدگی و طرد

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	t	معنی‌دار
مقدار ثابت	۱۴۰/۶۵۲	۷/۶۰۲		۱۸/۵۰۳	۰/۰۰۱
رها شدگی / بی‌ثباتی	۰/۲۱۱	۰/۱۴۸	۰/۱۶۳	۱/۴۲۶	۰/۱۵۷
بی‌اعتمادی / بد رفتاری	-۰/۳۴۳	۰/۱۳۶	۰/۳۲۷	-۲/۵۲۳	۰/۰۱۳
محرومیت هیجانی	-۰/۲۶۲	۰/۲۴۳	-۰/۱۶۶	-۱/۰۷۹	۰/۲۸۳
شرم و نقص	-۰/۴۸۸	۰/۳۱۱	-۰/۲۱۳	-۱/۵۷۰	۰/۱۲۰
انزوای اجتماعی / بیگانگی	-۰/۲۴۴	۰/۲۶۹	-۰/۰۹۸	-۰/۹۰۵	۰/۳۶۸

ضرایب رگرسیون هر یک از ۵ متغیر پیش‌بین نشان می‌دهد که فقط بی‌اعتمادی ($P \leq 0/01$) می‌تواند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی‌دار تبیین کنند. ضریب تأثیر بی‌اعتمادی ($B = -0/343$) با توجه به آماره t نشان می‌دهد که بی‌اعتمادی با اطمینان ۰/۹۵ می‌تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان بی‌اعتمادی اضافه شود مقدار ۰/۳۴ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

یافته‌های مربوط به سؤال شماره یک قسمت دوم

به منظور پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره های خودگردانی و عملکرد مختل از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۶ ارائه گردیده است.

جدول ۶. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر خودگردانی و عملکرد مختل

منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۹۶۱۸/۷۵۸	۴	۲۴۰۴/۶۹۰	۵/۵۶۵	۰/۰۰۱	۰/۴۳۶	۰/۱۹۰	۲۰/۷۸۷
باقیمانده	۴۱۰۵۰/۲۳۲	۹۵	۴۳۲/۱۰۸					
کل	۵۰۶۶۸/۹۹۰	۹۵						

بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده (۵/۵۶۵) در سطح ($P \leq ۰/۰۱$) معنادار است و ۱۹٪ واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طرحواره های خودگردانی و عملکرد مختل تبیین می شود ($R^2 = ۰/۱۹۰$)، با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طرحواره های خودگردانی و عملکرد مختل و بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش‌بینی در جدول ۷ ارائه گردیده است.

جدول ۷. ضرایب معادله پیش‌بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طرحواره های خودگردانی و

عملکرد مختل

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	t	معنی دار
مقدار ثابت	۱۳۱/۴۴۸	۷/۸۲۲		۱۶/۸۰۵	۰/۰۰۰
وابستگی / بی کفایتی	-۰/۵۶۰	۰/۱۶۳	-۰/۳۸۰	-۳/۴۲۸	۰/۰۰۱
آسیب پذیری نسبت به ضرر یا بیماری	۰/۰۷۹	۰/۲۸۳	۰/۰۲۸	-۳/۲۸۰	۰/۷۸۰
خود تحول نیافته / گرفتار	۰/۰۸۲	۰/۲۶۸	۰/۰۳۷	۰/۳۰۵	۰/۷۶۱
شکست	-۰/۲۸۳	۰/۲۸۳	-۰/۱۲۲	-۱/۰۰۱	۰/۳۲۰

ضرایب رگرسیون هر یک از ۴ متغیر پیش‌بین نشان می‌دهد، که فقط وابستگی ($P \leq ۰/۰۱$) می‌تواند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی‌دار تبیین کنند. ضریب تأثیر وابستگی ($B = -۰/۵۶۰$) با توجه به آماره t نشان می‌دهد که وابستگی با اطمینان ۰/۹۹ می‌تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان وابستگی اضافه شود مقدار ۰/۵۶ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

یافته‌های مربوط به سؤال شماره یک قسمت سوم

به منظور پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره های محدودیت های مختل از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۸ ارائه گردیده است.

جدول ۸. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر محدودیت های مختل

منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۲۰۹۱/۱۰۴	۲	۱۰۴۵/۵۲۵	۲/۰۸۶	۰/۰۳	۰/۲۰۴	۰/۰۴۲	۲۲/۳۸۶
باقیمانده	۴۸۱۱۰/۵۳۲	۹۶	۵۰۱/۱۵۱					
کل	۵۰۲۰۱/۶۳۶	۹۸						

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده (۲/۰۸۶) در سطح ($P \leq ۰/۰۵$) معنادار است و ۴٪ واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طرحواره های محدودیت های مختل تبیین می شود ($R^2 = ۰/۰۴۲$)، با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طرحواره های محدودیت های مختل بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش بینی در جدول ۹ ارائه گردیده است.

جدول ۹. ضرایب معادله پیش بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طرحواره های محدودیت های

مختل

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	t	معنی دار
مقدار ثابت	۱۲۱/۷۶۷	۷/۵۸۶		۱۶/۰۵۱	۰/۰۰۰
استحقاق / بزرگ منشی	-۰/۳۲۹	۰/۱۶۳	-۰/۲۰۳	-۲/۰۲۳	۰/۰۴۶
خویشتن داری و خود انضباطی ناکافی	۰/۰۱۵	۰/۱۵۸	۰/۰۰۹	۰/۰۹۲	۰/۹۲۷

ضرایب رگرسیون هر یک از ۲ متغیر پیش بین نشان می دهد که فقط استحقاق ($P \leq ۰/۰۵$) می تواند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی دار تبیین کنند. ضریب تأثیر استحقاق ($B = -۰/۳۲۹$) با توجه به آماره t نشان می دهد که استحقاق با اطمینان ۰/۹۵ می تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش بینی کند. این ضریب تأثیر

بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری

منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان استحقاق اضافه شود مقدار $0/33$ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می شود.

یافته های مربوط به سؤال شماره یک قسمت چهارم

به منظور پیش بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره های دیگر جهت مندی از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۱۰ ارائه گردیده است.

جدول ۱۰. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر دیگر جهت مندی

منبع واریانس	مجموع مجزورات	Df	میانگین مجزورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۹۰۹۸/۷۳۶	۲	۴۵۴۹/۳۶۸	۱۰/۶۱۵	۰/۰۰۱	۰/۴۲۴	۰/۱۸۰	۲۰/۷۰۲
باقیمانده	۴۱۵۷۰/۲۵۴	۹۷	۴۲۸/۵۵۹					
کل	۵۰۶۶۸/۹۹۰	۹۹						

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده (۱۰/۶۱۵) در سطح ($P \leq 0/01$) معنادار است و ۱۸٪ واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طرحواره های دیگر جهت مندی تبیین می شود ($R^2 = 0/180$)، با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طرحواره های دیگر جهت مندی بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش بینی در جدول ۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱. ضرایب معادله پیش بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طرحواره های دیگر جهت مندی

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	T	معنی دار
مقدار ثابت	۱۳۲/۸۸۸	۵/۷۶۶		۲۳/۰۴۸	۰/۰۰۰
اطاعت	-۰/۴۸۸	۰/۱۵۳	-۰/۳۳۹	-۳/۱۹۲	۰/۰۰۲
ایثار	-۰/۱۳۸	۰/۱۰۸	-۰/۱۳۵	-۱/۲۷۲	۰/۲۰۶

ضرایب رگرسیون هر یک از ۲ متغیر پیش بین نشان می دهد که فقط اطاعت ($P \leq 0/01$) می تواند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی دار تبیین کنند. ضریب

تأثیر اطاعت ($B = -0/488$) با توجه به آماره t نشان می‌دهد که اطاعت با اطمینان $0/99$ می‌تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان اطاعت اضافه شود مقدار $0/49$ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

یافته‌های مربوط به سوال شماره یک قسمت پنجم

به منظور پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس طرحواره‌های گوش به زنگی بیش از حد و بازداری از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول ۱۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۲. تحلیل واریانس مربوط به رگرسیون سازگاری زناشویی بر گوش به زنگی بیش از حد و

بازداری

منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنادار	R	R ²	SE
رگرسیون	۷۸۳۲/۹۵۵	۲	۳۹۱۶/۴۷۷	۸/۸۶۹	۰/۰۰۱	۰/۳۹۳	۰/۱۵۵	۲۱/۰۱۴
باقیمانده	۴۲۸۳۶/۰۳۵	۹۷	۴۴۱/۶۰۹					
کل	۵۰۶۶۸/۹۹۰	۹۹						

براساس این نتایج میزان F مشاهده شده ($۸/۸۶۹$) در سطح ($P \leq 0/01$) معنادار است و 15% واریانس مربوط به سازگاری زناشویی به وسیله طرحواره‌های گوش به زنگی بیش از حد و بازداری تبیین می‌شود ($R^2 = 0/155$)، با توجه به معنی‌دار بودن رگرسیون طرحواره‌های گوش به زنگی بیش از حد و بازداری بر سازگاری زناشویی ضرایب مربوط به معادله پیش‌بینی در جدول ۱۳ ارائه گردیده است.

جدول ۱۳. ضرایب معادله پیش‌بینی سازگاری زناشویی با استفاده از طرحواره های گوش به زنگی

بیش از حد و بازداری

مدل	ضرایب B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد بتا	t	معنی‌دار
مقدار ثابت	۱۳۱/۵۸۳	۶/۱۷۲		۲۱/۳۱۹	۰/۰۰۰
بازداری هیجانی	-۰/۵۰۵	۰/۱۶۶	-۰/۳۳۳	-۳/۰۵۲	۰/۰۰۳
معیارهای سرسختانه / غیب جویی افراطی	-۰/۱۱۶	۰/۱۲۹	-۰/۰۹۸	-۰/۹۰۱	۰/۳۷۰

ضرایب رگرسیون هر یک از ۲ متغیر پیش‌بین نشان می‌دهد که فقط بازداری ($P \leq ۰/۰۱$) می‌تواند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی‌دار تبیین کند. ضریب تأثیر بازداری ($B = -۰/۵۰۵$) با توجه به آماره t نشان می‌دهد که بازداری با اطمینان ۰/۹۹ می‌تواند تغییرات مربوط به سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به میزان بازداری اضافه شود مقدار ۰/۵۰ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طرحواره های ناسازگار اولیه بر سازگاری زناشویی، ضرایب مربوط به معادله پیش‌بینی که در جدول ۳ ارائه گردید، نشان داد، که بین پنج سازه ی نظری طرحواره ها (بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل، دیگر جهت مندی، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری، فقط طرحواره های بریدگی و طرد می‌توانند واریانس متغیر سازگاری زناشویی را به صورت معنی داری تبیین کنند. به گونه ای که اگر یک واحد به میزان طرحواره ی بریدگی و طرد اضافه شود، مقدار ۰/۲۴ از نمره فرد در سازگاری زناشویی کاسته می‌شود.

از آنجاییکه در تعریف طرحواره ی بریدگی و طرد آمده است؛ وقتی نیاز فرد برای امنیت، محبت، همدلی، احساس مشترک، پذیرش و احترام به شیوه ی قابل قبول ارضاء نشده باشد، این طرحواره رخ می دهد (یانگ ۱۹۹۹). از سوی دیگر در تعریف سازگاری زناشویی در چهار مولفه ی آن (رضایت زوجین، همبستگی زوجین، توافق زوجین و ابراز محبت) که در این پژوهش به طور جامع هر چهار بعد را با هم سنجیده است، می توان نتیجه گرفت که هرچه نیازهای فرد در زمینه ی طرحواره ی بریدگی و طرد ارضا نشود، میزان رضایت، مشارکت در زندگی، توافق در زمینه های مختلف و ابراز محبت کاهش می یابد.

در تبیین این یافته ها می توان گفت که حوزه ی بریدگی و طرد به گونه ای معمول در خانواده هایی بوجود می آید که بی عاطفه، سرد، مضایقه گر، منزوی، تندخو، غیرقابل پیش بینی یا بدرفتار هستند (اندوز؛ حمیدپور ۱۳۸۴).

با توجه به معنی دار بودن رگرسیون طرحواره های محرومیت عاطفی، بی اعتمادی، ناخوشایندی اجتماعی، شکست، وابستگی، اطاعت، اینثار، بازداری، استحقاق و انزوا در سطح ($P \leq 0/01$) معنی دار است. همچنین همچنین در طرحواره های شرم و نقص و سرسختانه بین دو گروه در سطح ($P \leq 0/05$) تفاوت معنی دار می باشد. لازم به ذکر است که در تمام طرحواره هایی که بین دو گروه زوجین سازگار و ناسازگار تفاوت معنی دار است، زوجین ناسازگار به طور معنی داری بیشتر از این طرحواره ها استفاده می کنند. اما در طرحواره های رها شدگی و گرفتاری تفاوت معنی دار نمی باشد ($P > 0/05$).

در رابطه با حوزه های مختلف طرحواره های ناسازگار اولیه باید اشاره کرد که افراد دارای سازگاری زناشویی، تاکید افراطی بر واپس زنی احساسات، تکانه ها و انتخاب های خودانگیخته فرد یا برآورده ساختن قواعد و انتظارات انعطاف ناپذیر و درونی شده درباره عملکرد و رفتار اخلاقی ندارند که در نتیجه نداشتن این رفتار باعث به وجود آمدن خوشحالی، ابراز عقیده، آرامش خاطر، روابط نزدیک و سلامتی می شود. یک چنین طرز تفکری مسلما منجر به ایجاد یک آرامش خاطر و کاهش فشار روانی می شود. اینکه

زوجینی تمرکز زیاد بر جنبه های منفی زندگی داشته باشد، به خاطر دست یابی به معیارهای بلند پروازانه اش، تلاش فراوانی به خرج دهد و همین طور به خاطر اشتباهها، خودش و دیگران را شدیداً تنبیه کند منجر به ایجاد فشار روانی زیادی بر فرد می شود. (بک ۱۹۷۶؛ به نقل از رضایی نسب و همکاران ۱۳۹۲) در فرمول بندی های اولیه خود درباره آسیب شناسی این نکته را مطرح کرد که هر اختلال با طرحواره ها و الگوهای عادت گونه فکری همراه است که تا حدودی کلی هستند. به باور (بانگ و همکاران ۲۰۰۳) طرحواره های ناسازگار اولیه، الگوهای هیجانی و خودشکننده ای هستند که در جریان رشد آغاز می گردند و در سرتاسر زندگی تکرار می شوند. هم چنین ناسازگاری فرد در زندگی می تواند، بازتاب طرحواره های ناسالم وی باشد زیرا اساساً طرحواره های ناسازگار موجب بروز سوءتفاهم ها، نگرش های تحریف شده، فرض های نادرست، اهداف و چشم داشت های غیر واقع بینانه در افراد نسبت به شریک زندگی خود پدید می آورند، از آنجا که طرحواره های ناسازگار، ناکارآمد هستند، ناخشنودی در روابط را در پی دارند. لذا نتایج پژوهش حاضر با گفته های بک و بانگ همخوان است.

منابع

- احمد دوست، ح. (۱۳۸۹). بررسی و مقایسه رابطه سبک های دلبستگی با طرحواره های ناسازگار اولیه زنان مطلقه و متاهل. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی تهران. صص ۷۸-۹۷.
- امانی، احمد؛ و همکاران. (۱۳۹۲). تعیین رابطه بین طرحواره های ناسازگار اولیه با سبک های هویت در دانش آموزان. مجله علوم رفتاری. ۷(۱). صص ۶۷-۸۲.
- اولیاء، نرگس؛ فاتیحی زاده، مریم؛ بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۵). تاثیر آموزش غنی سازی زندگی زناشویی بر افزایش صمیمیت زوجین. فصلنامه خانواده پژوهشی. ۳(۲). صص ۱۲۷-۱۲۴.
- اندوز، زهرا؛ حمیدپور، حسن. (۱۳۸۴). بررسی رابطه طرحواره ناسازگار با سبک های دلبستگی و سازگاری زناشویی. مقاله ارایه شده در دومین کنگره آسیب شناسی خانواده در ایران. دانشگاه شهید بهشتی.
- ثنایی، باقر (۱۳۸۷). مقیاس سنجش خانواده و ازدواج. تهران. انتشارات: بعثت.

ذوالفقاری، م، فاتحی زاده، م، و عابدی، م. (۱۳۸۷). تعیین رابطه بین طرحواره های ناسازگار اولیه با ابعاد صمیمیت زناشویی زوجین شهر اصفهان، خانواده پژوهی، ۴، ۱۵، ۲۶ - ۲۷۴.

رسولی، زینب؛ فرحبخش، کیومرث. (۱۳۸۸). رابطه سبک های دلبستگی و منبع کنترل با سازگاری زناشویی. اندیشه و رفتار. ۱۳(۴). صص ۸-۱
 شاکریان، عطا؛ نظری، علی محمد؛ ابراهیمی، پائیناز؛ فاطمی، عادل؛ دانایی، صبا. (۱۳۹۱). ارتباط شباهت و تضاد در ویژگی های شخصیتی با سازگاری زناشویی. کجله علوم رفتاری. ۶(۳). صص ۲۴۵-۲۵۱.

شلالوند، عشرت. (۱۳۹۱). بررسی نقش سبک های دلبستگی و طرحواره های ناسازگار اولیه در ملاک های همسرگزینی دانشجویان دختر مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه علامه طباطبایی. صص ۵۱-۴۰.

قادری، زهرا. (۱۳۸۸). بررسی اثر بخشی اجرای الگو خانواده درمانی سبتر بر تغییر سبک های دلبستگی مقابله با تعارض و افزایش سازگاری زناشویی در سالهای اول ازدواج در زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم تحقیقات. صص ۶۰-۸۲.

گریگوریس سیموس (۱۳۸۴). درمان رفتاری شناختی. ترجمه سید احمد جلالی و همکاران. تهران: پادارا.

ملازاده، جواد؛ منصور، محمود؛ اژه ای، جواد؛ کیامنش، علیرضا. (۱۳۸۱). سبک های رویاروگری و سازگاری زناشویی در فرزندان شاهد. مجله روانشناسی. شماره ۶. صص ۲۷۵-۲۵۵.

میشل، ماریان؛ لوئیس گیسبون، رابرت. (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی. ترجمه سیداحمد احمدی؛ حسن پاشاشریفی، سیمین حسینیان؛ ستیلا علاقبند و باقرثناایی. تهران: نشر رشد.
 یوسفی، رحیم؛ عابدین، علیرضا؛ تیرگری، عبدالحکیم؛ فتح آبادی، جلیل. (۱۳۸۹). اثربخشی مداخله آموزشی مبتنی بر مدل طرحواره ها در ارتقاء رضایت زناشویی. مجله روانشناسی بالینی. ۲(۳). صص ۱-۳.

یانگ، جفری (۱۹۹۹). شناخت درمانی اختلالات شخصیتی: رویکرد طرحواره-محور. ترجمه علی صاحبی و حسن حمیدپور. (۱۳۸۴). تهران: انتشارات آگاه و ارجمند.
 یانگ، جفری؛ کلوסקو، ژانت؛ ویشار، مارجوری. (۱۳۸۹). طرحواره درمانی: راهنمای عملی برای متخصصین. ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز. تهران: انتشارات ارجمند.

بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه زوجین و سازگاری

باگارووی، دنیس. (۱۳۸۵). افزایش صمیمیت در ازدواج. ترجمه حمید اتش پور؛ عذرا پور

اعتمادی. اصفهان: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان.

داتیلیو، ف. م. و بیرشک، ب. (۱۳۸۵). رفتار درمانی شناخت زوج ها - بخش اول. فصلنامه

تازه های علوم شناختی، ۸(۲)، ۷۲-۸۱.

یوسف زاده، پیمان. (۱۳۹۰). رابطه بین تمایز خود و سازگاری زناشویی کارمندان زن و مرد متأهل

سازمان حسابرسی تامین اجتماعی استان تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی

بالینی. دانشکده علوم انسانی. دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم تحقیقات تهران. صص ۳۹-۶۵.

یوسفی، ناصر؛ اعتمادی، عذرا؛ بهرامی، فاطمه؛ احمدی، احمد؛ فاتحی زاده، مریم السادات. (۱۳۸۹).

مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در همسران مطلقه و عادی به عنوان پیش بینی کننده

طلاق. مجله روانپزشکی و وران شناسی بالینی ایران ۱۶(۱). صص ۲۱-۳۳.

Antle, BF; Frey, SE; Sar, BK; Barbee, AP; Vanzyl, MA. (2010). Training the child welfare workforce in healthy couple relationships : An examination of attitudes and outcomes. *Child and Youth services review*. Pp 223-225.

Baranoff, John; Oeil, Tian. (2007). Young schema questionnaire : Review of psychometric and measurement issues. *Australian Journal of psychology*. Vol 59. No 2. Pp78-80.

Bhar SS; Beck AT; & Butler AC. (2012). Beliefs and personality disorders : An overview of the personality beliefs questionnaire. *Journal of clinical psychology*. 68. Pp88-90.

Bjerke E; Hansen RS; Solbakken OA ; & Monsen JT. (2011). Interpersonal problems among 988 norwegian psychiatric outpatients. A study of pretreatment self-reports. *Comprehensive Psychiatry*. 52. Pp 273-279.

Cooper, ML. (2010). Toward a person situation model of sexual risk-taking behaviors : illuminating the conditional effects of traits across sexual situations and relationship contexts. *Journal of personality social psychology*. 98(2). Pp319-340.

Roper, L; Dickson, J.M ; Tinwell, C ; Boot, P.G ; MacGuire, J. (2010). Maladaptive cognitive schemas in alcohol dependence : Changes Associated with a brief residential abstinence program. *Cognitive therapy research*. 34(3). Pp 207-210.

Spanier GB. measuring dyadic adjustment: new scale for assessing the quality of marriage and similar dyads. *j marriage fam* 1976; 38: 15-28.